

A rémhírterjesztés tényállása a pandémia tükrében¹

RIPSZÁM Dóra²

*Pandémiás időszakban számítani kell az addig kezelt társadalmi devianciák átalakulására, átrendeződésére.³ A járványhelyzetre tekintettel a bűncselekmények természete és súlyozása változhat. A koronavírussal kapcsolatban számos hír terjedt és terjed a mai napig, amelyek nagy része esetében nehezen dönthető el a felröppenésükkor, hogy azok mekkora igazságtartalommal rendelkeznek, legyen szó akár valós, akár álhírről (hoax), az embe-
reket rendkívüli módon felzaklathatja, ami közvetve a járvánnyal szembeni védekezést is akadályozhatja.⁴*

Kulcsszavak: rémhírterjesztés, pandémia, koronavírus, a közveszély színhelye

„Az összeesküvés-elméletek terjedése, a szkepticizmus,
a vírustagadás egészségügyi vészhelyzetben szinte mindennél többet árt.”
Kemenesi Gábor⁵

Bevezetés

Egy világjárvány a Föld valamennyi országát fenyegeti. Az ellene folytatott küzdelem eredményeit és kudarcait akkor lehet felmérni, ha a veszély már elmúlt, addig csak a vírus támadásának a más társadalmi kockázatoktól eltérő egyedi tulajdonságai tárhatók fel.⁶

Válság idején valamennyi politikai rendszer kivételes felhatalmazást ad a végrehajtó hatalomnak, hiszen a hatályos törvények keretein belül nem lehetséges szembenézni az új és gyorsan változó kihívásokkal.⁷ A 2019-ben kezdődő, de az egész

¹ A TKP2021-NVA-07 számú projekt az Innovációs és Technológiai Minisztérium Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból nyújtott támogatásával, a TKP2021-NVA pályázati program finanszírozásában valósult meg. Jelen tanulmány bizonyos eredményeit a Rendőrség Tudományos Tanácsa által meghirdetett pályázatra korábban benyújtottam.

² Doktori hallgató, Pécsi Tudományegyetem Állam és Jogtudományi Kar Büntetőjogi Tanszék, e-mail: ripszam.dora@pte.hu

³ BALLA-CHRISTIÁN-HAUTZINGER 2021.

⁴ AMBRUS 2020a.

⁵ Biológus, víruskutató, a Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Karának adjunktusa, a Virologiai Nemzeti Laboratórium munkatársa.

⁶ CIELESZKY-FINSZTER 2021.

⁷ STUMPF 2021.

kontinentst – így Magyarországot is – 2020-ban elérő koronavírus-járvány szinte minden országban különleges jogrend, de legalább sajátos jogi környezet bevezetését tette szükségessé.⁸

A kínai kutatók által 2020. január 7-én Wuhanban azonosított 2019-nCoV humánvírus (Covid-19)⁹ okozta járványhelyzet kapcsán Magyarországon az első két koronavírusos megbetegedést 2020. március 4-én regisztrálták.¹⁰

A válsághelyzetek alapvető jellemzője, hogy szükséges kilépni a hétköznapi élet szokványos jogi keretei közül, hiszen nélkülözhetetlen gyors és határozott reakciókat adni, ezekre pedig a rendkívüli állapot intézménye szolgáltat lehetőséget.¹¹ A különleges jogrend nem más, mint a társadalom működésének olyan állapota, amelynél a biztonság különösen is fenyegetett, mégpedig olyan rendkívüli módon és mértékben, hogy az állam speciális szabályokat alkot a biztonság fenntartása vagy annak megmentése érdekében.¹²

Magyarország Kormánya 2020. március 11-én az ország egész területére veszélyhelyzetet hirdetett ki az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humán járvány következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében.¹³ E kormányrendelet 2020. június 18-tól hatályát veszítette, azonban rövid rendes jogrendi időszakot követően a járványhelyzet súlyosbodásával újra különleges jogrendi állapot bevezetését tartotta szükségesnek a Kormány, így előbb 2020 novemberében,¹⁴ majd – annak megszüntetését követően¹⁵ – 2021 februárjától¹⁶ ismételten veszélyhelyzetet hirdetett.¹⁷

A magyar jogrendszerben a büntetőjog az *ultima ratio* szerepet tölti be, akkor alkalmazza a törvényalkotó, amikor meglátása szerint más jogágak szankciói már nem alkalmasak az adott jogtárgy védelmére.¹⁸

A jogalkotó, valamint a rendvédelmi szervek célja az élet- és vagyonbiztonság védelme a veszélyhelyzet idején és a járvány elleni védekezés körülményeinek biztosítása. Ezen időszak alatt természetesen jelentek meg a jogkövető állampolgárok előtt korábban szinte ismeretlen jogsértési formák, és megnövekedett bizonyos bűncselekmény-típusok elkövetésének száma.¹⁹

A koronavírus-járványhelyzet kihasználására berendezkedett bűnelkövetők, bűnelkövetői csoportok legkedveltebb elkövetési magatartása a tévedésbe ejtés.²⁰

⁸ BALLA-CHRISTIÁN-HAUTZINGER 2021.

⁹ KUMA-MALVIYA-SHARMA 2020.

¹⁰ BALLA-CHRISTIÁN-HAUTZINGER 2021.

¹¹ KARÁCSONY-NAGYPÁL 2021.

¹² CSINK 2017.

¹³ 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet.

¹⁴ 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendelet.

¹⁵ 26/2021. (I. 29.) Korm. rendelet.

¹⁶ 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelet.

¹⁷ UNGVÁRI-SABJANICS 2021.

¹⁸ DOMOKOS 2020.

¹⁹ Országgyűlés Hivatala 2020.

²⁰ SZABÓ 2021.

A rémhírterjesztés tényállásának aktualitása, különös tekintettel a pandémiára

A koronavírus-járvány megjelenésétől kezdve számtalan valós, valótlán, illetve valós, de valótlán elemekkel elferdített hír terjed a lakosság körében, amely alkalmas a köznyugalom megzavarására.²¹ Erre tekintettel a jogalkotónak összpontosítania kellett a dezinformációból kifejlődő társadalmi pánik elkerülésére, valamint a közbiztonság speciális védelmére is.²²

Magyarország Alaptörvényének 52. cikke meghatározza, hogy különleges jogrendben bizonyos alapvető jogok gyakorlása felfüggeszthető vagy korlátozható.²³ A rémhírterjesztés a véleménynyilvánításhoz való jog korlátja. Különleges jogrendben e jog gyakorlása tovább korlátozható.

A rémhírterjesztés törvényi tényállása a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) XXXII. fejezetében lelhető fel, tehát a köznyugalom elleni bűncselekmények körébe tartozik.

A köznyugalom a zavartalan társadalmi együttélés nélkülözhetetlen feltétele, olyan helyzet, amikor a társadalom tagjai mind az együttélést szabályozó jogi és erkölcsi normákat, mind a társadalom többi tagjának jogait és jogos érdekeit tiszteletben tartják, és ennek eredményeként kialakul a nyugodt állampolgári közérzet, amely valamennyi társadalmi tevékenység alapja. A köznyugalom elleni bűncselekmények ezt a társadalmi légkört zavarják meg, továbbá nyugtalanságot, riadalmat keltenek. Szakirodalmi álláspont szerint a köznyugalom érzés, olyan közösségi hangulat, amely abban jelenik meg, hogy a közösség tagjai saját maguk, illetve egymás személyét és javait biztonságban tudják, és meg vannak győződve arról, hogy jogaik gyakorlása és kötelezettségeik teljesítése nem ütközik külső akadályba.²⁴

A köznyugalom elleni bűncselekmények alapvetően hangulati jellegű káros beavatkozások valamely általánosan elfogadott közérdekű társadalmi célkitűzéssel szemben, valamint olyan aszociális viselkedési formák, amelyek az együttélés nyugodt légkörét zavarják. Elsődlegesen hatásuk a közvéleményben észlelhető nyugtalanság, zavar, a kiegyensúlyozott, biztonságos légkör megbomlása; ez az a közös vonás, amely önálló címbe foglalásukat indokolta.²⁵

A köznyugalom, a közrendet, a közbiztonságot, a közösséget, illetve annak tagjait fenyegető veszélyek természetüknél fogva rendkívül sokrétűek. Az ember közösségi létének kezdete óta – a tűz mellett – az egyik legtipikusabb veszélyforrásnak a külféle járványok tekinthetők, amelyek megelőzésére, megfékezésére (például karantén alkalmazása, rendszabályok bevezetése, a személyszállítás megszervezése)

²¹ PÓCZIK et al. 2021.

²² BUSCH–VASS 2020.

²³ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.).

²⁴ SÁNTHA 2020.

²⁵ NAGY 2008.

már az ókori államok is kiemelt figyelmet fordítottak.²⁶ Az orvos- és egészségügyi rendészet első jeleit már az ókori Róma városában megfigyelhetjük.²⁷

A koronavírusral kapcsolatban rengeteg hír terjedt és terjed is a mai napig, amelyek nagy része kapcsán felröppenésükkor nehezen dönthető el, hogy mekkora igazságtartalommal rendelkeznek, legyen szó akár valós, akár álhírről (*hoax*), az embereket rendkívüli módon felzaklathatja, ami közvetve a járvánnyal szembeni védekezést is akadályozhatja. Erre tekintettel e bűncselekmények hatékony felderítése a koronavírus-járvány idején is elsőrangú társadalmi érdek.²⁸

A hatóságoknak rémhírterjesztés bűncselekménye miatt csak a járvány kirobbanásának évében (2020-ban) jóval több mint 100 esetben kellett büntetőeljárást kezdeményezniük, egyebek mellett a közösségi médiában közzétett vírustagadó kijelentések, valamint vakcinaellenes posztok miatt.²⁹ A koronavírus-járvány kapcsán nyomozás indult többek között egy nagykanizsai férfi ellen, aki egy interneten közzétett bejegyzésében valótlanul azt állította, hogy egy Nyíregyháza melletti kis faluban mindenki meghalt, aki beadatta az oltást,³⁰ továbbá egy vírusszkeptikussal szemben is, aki nagy nyilvánosság előtt olyan cikket publikált, amelyben a maszkviseléssel és a koronavírus-járvány veszélyességével szemben fogalmazott meg állításokat.³¹

Természetesen a rémhírterjesztés „békeidőben” lényegesen ritkábban fordulhat elő, mint veszélyhelyzetben.³²

A rémhírterjesztés egyes tényállási elemei

A rémhírterjesztés törvényi tényállása eredetileg a Btk. 337. §-a szerint a következő volt: „Aki közveszély színhelyén nagy nyilvánosság előtt olyan valótlan tényt vagy való tényt oly módon elferdítve állít vagy híresztel, amely a közveszély színhelyén alkalmas az emberek nagyobb csoportjában zavar vagy nyugtalanság keltésére, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

A rémhírterjesztés eredeti tényállási eleme a közveszély színhelyén, illetve a nagy nyilvánosság előtti elkövetés volt. A közveszély színhelye objektív helyzet,³³ ahol egy vagy több meg nem határozott vagy nagyobb számú meghatározott személy, avagy jelentős értékű dolgok kerülhetnek veszélybe.³⁴ A nagy nyilvánosság az elkövetés időpontjában jelen levő, meghatározatlanul nagyszámú személy előtt tör-

²⁶ CHRISTIÁN 2022.

²⁷ SALLAI 2020.

²⁸ AMBRUS 2020a.

²⁹ MONORI 2021.

³⁰ Operatív Törzs 2021a.

³¹ Operatív Törzs 2021b.

³² AMBRUS 2020a.

³³ AMBRUS 2020a.

³⁴ BH 1988: 304.

ténő megvalósulást jelenti – akiknek létszáma egyszerű ránézéssel nem állapítható meg –, vagy fennáll a lehetősége (például a jelenlevők állandó cserélődése folytán), hogy a tényközlésről nagyobb vagy előre meg nem határozható számú személy szerez tudomást.³⁵ A Btk. 459. § (1) bekezdés 22. pontjában meghatározottak szerint a személyes jelenlétén túl nagy nyilvánosságon a bűncselekmény sajtótermékben, médiaszolgáltatásban, reprodukcióban vagy elektronikus hírközlő hálózaton való közzététel útján történő elkövetését is érteni kell, ami gyakorlatilag azt jelenti, hogy a bűncselekmény a nagy nyilvánosságnak szóló dezinformáció interneten keresztül közzétételével vagy továbbításával is elkövethető.³⁶

A fent tárgyalt két tényállási elem konjunktív megléte esetén a rémhírterjesztés nemcsak hogy valótlan, de akár valós tény elferdített (hamis színben feltüntetett) híresztelésével is elkövethető.³⁷ A tény jellemzően valamilyen esemény, jelenség vagy állapot. Akkor beszélhetünk valótlan tényről, ha a tény egyáltalán nem felel meg a valóságnak, a tény elferdített, ha van ugyan valóságtartalma, de a tény lényeges elemei mégsem az elmondottak szerint történtek, azokat elhallgatták vagy megváltoztatták, egyes tényeket az összefüggésükből kiemelték.³⁸ A ferdtítés tehát nem csupán a tény sokkoló, szenzációvá transzformált közreadását jelenti, hanem annak megállapíthatóságához arra is szükség van, hogy az eredetileg valós tényeket az elkövető valótlan elemekkel vegyítse, így összhatásukban már a valótlan állítás szintjét is elérjék.³⁹ A valósággal egyező tény állítása, híresztelése abban az esetben sem minősül bűncselekménynek, ha alkalmas a közveszély színhelyén az emberek nagyobb csoportjában zavar vagy nyugtalanság keltésére.⁴⁰ A tényállásban megfogalmazott tiltás csak a valótlan tényállításokra vonatkozik, a véleményekre azonban nem; nem lehet így tárgya a kormány vagy más állami szerv intézkedéseinek akármilyen erőteljes kritikája.⁴¹

Az emberek nagyobb csoportja alatt a társadalomnak valamely átfogóbb szervezeti egységét vagy meghatározott szempontból elkülönült részét kell érteni mint veszélyeztetett személyösszességet, amelyet (vagy akik javait) a közveszély fenyegetheti, és amely a megnyilvánulást a közveszély színhelyén potenciálisan észlelheti.⁴²

A bűncselekmény megvalósulásának további nélkülözhetetlen feltétele, hogy az állítás (saját kijelentés) vagy a híresztelés (a mástól származó állítás továbbadása, például Facebookon a „megosztás” gomb használatával) alkalmas legyen arra, hogy emberek nagyobb csoportjában zavart vagy nyugtalanságot keltsen, a tényállás tehát absztrakt veszélyeztető, a zavar vagy a nyugtalanság tényleges bekövetkezését

³⁵ BH 1983: 108.

³⁶ PÓCZIK et al. 2021.

³⁷ AMBRUS 2020b.

³⁸ SÁNTHA 2020.

³⁹ AMBRUS 2020b.

⁴⁰ BELOVICS 2013.

⁴¹ KOLTAY 2020.

⁴² MEZŐLAKI 2019.

nem kell vizsgálni a büntetőeljárásban, elegendő az erre való alkalmasság, amely már bírói megítélés függvénye.⁴³

A zavar nem más, mint a nyugodt, harmonikus életviszonyok megbomlása, míg a nyugtalanság zaklatottságot, kiegyensúlyozatlanságot jelent.⁴⁴

Tóth Mihály szerint az egzakt vagy legalábbis egységes értelmezést lehetővé tevő büntetőjogi fogalmakat igénylő jogászok – többek között – a „nagyobb csoport” kifejezéssel sem lehetnek elégedettek. A „csoport” fogalmát a Btk. ugyan meghatározza – ez legalább három fő –, azzal azonban, hogy ez mikor „nagyobb”, adós marad. Nem lehet teljesen egyértelműnek tekinteni sem a „zavar”, sem az „elferdítés” kifejezés büntetőjogi tartalmát. A jogalkalmazásban azonban mindez mégsem okozott értelmezési kérdést, nemigen volt ugyanis értelmezést igénylő ügy – az utóbbi tíz évben (az elmúlt időszakot nem számítva) a hivatalos statisztika mindössze négy ilyen ügyet rögzít, amelyek vádemelésig sem feltétlenül jutottak el. Korábban is jóformán csak egyetlen rémhírterjesztési ügy borzolta a kedélyeket, amely 1998-ban az egyik várható bankcsőd megszűltetése miatt indult, ebben az ügyesség azért vélte megállapíthatónak a bűncselekményt, és emelt vádat is, mert a Postabank utóbb valóban bekövetkezett csődje kapcsán az egyik vidéki fiók alkalmazottja széles körben figyelmeztetett a várható összeomlásra. Az ügyben végül felmentő ítélet született, mert a valótlanságot vagy az elferdítést a fejlemények cáfolták, és a tett nyilvánvalóan nem „közveszély színhelyén” valósult meg. A szakkönyvek azóta is szükségesnek tartják hangsúlyozni – jóllehet nyilvánvaló –, hogy valós tények állítása, illetve híresztelése akkor sem minősül rémhírterjesztésnek, ha alkalmas a közveszély színhelyén az emberek nagyobb csoportjában zavar vagy nyugtalanság keltésére.⁴⁵

A közveszély színhelyének értelmezési problémái a járványhelyzettel kapcsolatban

A koronavírus-járvánnyal összefüggésben a legnagyobb jelentősége kétségekívül a közveszély színhelye alkalmazhatóságának van.⁴⁶ A közveszély színhelye nem más, mint olyan objektív helyzet, ahol egy vagy több meg nem határozott vagy nagyobb számú meghatározott személy avagy jelentős értékű dolgok kerülhetnek veszélybe.⁴⁷ Felmerülhet azonban olyan értelmezés is, amely szerint – a veszélyhelyzet kihirdetésére tekintettel – egész Magyarország automatikusan közveszély színhelye, így annak megszűntéig e tényállási elem külön értékelést és bizonyítást nem igényel, ez azonban Ambrus István szerint a helyes értelmezés mellett nem

⁴³ AMBRUS 2020a.

⁴⁴ BELOVICS–MOLNÁR–SINKU 2021.

⁴⁵ TÓTH 2020.

⁴⁶ AMBRUS 2020a.

⁴⁷ BH 1988: 304.

állítható.⁴⁸ A közveszély színhelye olyan sajátos szituációs elem, amely hely és idő egységét jeleníti meg, így *in abstracto* biankó jelleggel nem lehet az egész ország valamennyi pontját egyaránt közveszély színhelyének tekinteni még a járványhelyzet tetőzésének ideje alatt sem, ez mindenkor *in concreto* vizsgálatot igényel. Szemléltetésképpen egy, a vírusfertőzés szempontjából gócpontnak tekinthető hely – például légzőszervi megbetegedéssel kezelt személyeket ellátó kórház épülete – közveszély színhelyének tekinthető, míg egy napok óta elhagyatott nagy méretű park vagy sportpálya nem.⁴⁹

Akármelyik értelmezést fogadjuk el, nyitva marad az a kérdés, hogy egy sokak által olvasott internetes (közösségi médián keresztül) bejegyzés közzététele megvalósítja-e azt a törvényi feltételt, amely szerint magának az állításnak, illetve híresztelésnek a színhelyen kell megtörténnie, hiszen az internetes közzététel történhet fizikailag Magyarországtól nagyon távoli helyen is, de már itt jut az emberek tudomására, itt fejt ki negatív hatását. A törvény erre az esetre nem ad egyértelmű eligazítást.⁵⁰

A 2020. március 31. napjától hatályos Btk. 337. §-ában meghatározott rémhírterjesztés értelmezésével kapcsolatban a Legfőbb Ügyészség egyeztetett álláspontja szerint a kormányrendeletben az egész országra kiterjedően meghirdetett veszélyhelyzet nem azonos a közveszély Btk.-ban alkalmazott és a jogalkalmazói gyakorlat által egységesen értelmezett büntetőjogi fogalmával. Ennek értelmében közveszély alatt a Btk. 337. §-a vonatkozásában is az olyan helyzetet kell érteni, amikor nem meghatározható vagy nagyobb számú meghatározott személyt és/vagy jelentős értékű anyagi javakat fenyeget a sérelem bekövetkezésének reális lehetősége. Az egységes gyakorlat ezt évtizedek óta elemi kárra (árvíz, tűzvész stb.) vagy ilyen hatást kiváltó eseményre (például gázrobbanás) értelmezi. A fertőzésveszély is lehet közveszély, ott, ahol tudottan, igazoltan van fertőző anyag, fertőző személy, és a vírus nem meghatározható, vagy nagyobb számú meghatározott személyt érintő továbbterjedésének lehetősége fennáll.⁵¹

Ha azt állítanánk, hogy a veszélyhelyzet ideje alatt az egész ország területe közveszély színhelye, büntetőeljárást kellene indítani és lefolytatni bárhol (boltokban, folyamatban lévő építkezéseken, parkokban stb.), akár néhány forintnyi értékre elkövetett lopások gyanúja miatt is. A „közveszély színhelyének” fogalma ugyanis (amely több vagyon elleni tett szabálysértését bűncselekménnyé emeli) nyilvánvalóan minden érintett deliktum esetében csak azonos módon értelmezhető, nem lehet tehát a „közveszély” fogalmi körét a rémhírterjesztés vagy a lopás, csalás, sikkasztás körében eltérően értelmezni. Nem állítható azonban, hogy a járványt illetően egy-egy csoportos karantén, fertőzőrészleg, elkülönítő, olyan időszakon, ahol a betegség igazolhatóan terjed, nem kiemelten veszélyes színhely, ezek kétséget

⁴⁸ AMBRUS 2020b.

⁴⁹ AMBRUS 2021.

⁵⁰ BENCZE-FICSOR 2020.

⁵¹ NF. 1086/2020/66. szám.

kizáróan annak minősülnek. Az egész ország azonban nem tekinthető közveszély színhelyének. Az Alkotmánybíróság is nyomatékosan kiemelte, hogy a „közveszély” konkrétan körülhatárolható idő- és helyspecifikus fogalom. („A véleménynyilvánítás korlátozása indokolt és igazolható lehet, ha az elkövető a cselekményt meghatározott helyen és időben – így közveszély színhelyén – követi el.”)⁵²

A rémhírterjesztés új, második alapesete – a koronavírus elleni védekezésről szóló 2020. évi XII. törvény Btk. 337. §-ához fűzött indokolása szerint – a rémhírterjesztés elkövetési helyét kiterjeszti az egész országra, amivel egyértelművé teszi, hogy a járvánnyal szembeni védekezéssel összefüggésben a szólásszabadság nem terjedhet ki a tudottan valótlan tények állítására, híresztelésére, azonban a büntetőjogi arányosság alkotmányos követelménye azt kívánja, hogy a védekezés eredményességének megzavarására nem alkalmas és ezért a köznyugalomra objektíve hatást nem is gyakorló állítás ne legyen büntetendő.⁵³

A rémhírterjesztés tényállásának módosítása a pandémiára tekintettel

A rémhírterjesztés törvényi tényállásának a járvány idején történt módosítása komoly szakmai vitákat váltott ki.⁵⁴ A bűncselekménynek a törvényhozás által módosított alapesete a következő: „[a]ki közveszély színhelyén nagy nyilvánosság előtt a közveszéllyel összefüggésben olyan valótlan tényt vagy való tényt oly módon elferdítve állít vagy híresztel, amely a közveszély színhelyén alkalmas az emberek nagyobb csoportjában zavar vagy nyugtalanság keltésére, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”⁵⁵

A törvényhozó a „közveszéllyel összefüggésben” szókapcsolat beiktatásával pontosította a rémhírterjesztés büntettének Btk. 337. § (1) bekezdésében szereplő alapesetét, másrészt a különleges jogrend idejére a (2) bekezdésben meghatározott új alapesettel egészítette ki a büntető tényállást,⁵⁶ amely úgy szól, hogy „[a]ki különleges jogrend idején nagy nyilvánosság előtt olyan valótlan tényt vagy való tényt oly módon elferdítve állít vagy híresztel, amely alkalmas arra, hogy a védekezés eredményességét akadályozza vagy meghiúsítsa, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő”.⁵⁷

Az elkövetés ideje ezen alakzat esetében determináló jellegű, hiszen a bűncselekmény csak akkor jön létre, ha az elkövetési magatartás kifejtésére a különleges jogrend ideje alatt kerül sor.⁵⁸

⁵² TÓTH 2020.

⁵³ NF. 1086/2020/66. szám.

⁵⁴ CIELESZKY–FINSZTER 2021.

⁵⁵ BENCZE–GYÖRY 2021.

⁵⁶ PÓCZIK et al. 2021.

⁵⁷ Btk. 337. § (2) bekezdés.

⁵⁸ BELOVICS 2021.

A Btk. 337. § (2) bekezdéséhez fűzött miniszteri indokolás az új alaptényállás beiktatásának szükségességét a következőképpen magyarázza:

„A különleges jogrenddel összefüggő védekezés a különleges jogrendet megalapozó körülménytől és annak az országra kifejtett hatásaitól függ. A koronavírus-járvány idején hirdetett veszélyhelyzet az ország egészét érinti, a védekezéssel érintett kormányzati intézkedések a társadalom teljes spektrumát átfogják az egészségügytől, az oktatás és a határforgalom korlátozásán keresztül a gazdasági intézkedésekig. Ezen széles körűen védett jogtárgy esetében is indokolt ugyanakkor a fokozott büntetőjogi védelem, annak érdekében, hogy a veszélyhelyzet elhárítását célzó védekezés eredményességét a valótlan és ezért zavarokeltető tények állítása, híresztelése se hátráltathassa.”⁵⁹

A törvényjavaslat indokolása akképpen érvelt, hogy az (1) bekezdésben szereplő – a korábbival azonos – tényállás nem alkalmas a járvánnyal kapcsolatos rémhírterjesztés szankcionálására, mert az csak a közveszély színhelyén tett közlésekkel szemben enged fellépést, ezzel szemben a „koronavírus-járvány idején hirdetett veszélyhelyzet az ország egészét érinti”, erre tekintettel tartották tehát indokoltnak a földrajzi korlátozás nélküli (2) bekezdésben foglalt tényállás törvénybe iktatását.⁶⁰ Az új alapeset kapcsán a kritikák leggyakrabban a normavilágosság követelményének figyelmen kívül hagyását sérelmezték. Az Alkotmánybíróság 15/2020. (VII. 8.) AB határozata az új Btk.-tényállással kapcsolatban rögzíti, hogy nincs kellő következtetési alap annak megállapítására, hogy az abban szereplő egyes meghatározások – tény, tényállítás, valótlan tény állítása, való tény elferdítése, állítás és híresztelés megkülönböztetése, különleges jogrend, nagy nyilvánosság stb. – eleve értelmezhetetlenek és ezért alkalmazhatatlanok lennének.⁶¹

A rémhírterjesztés csak szándékosan követhető el, így az elkövetőnek tudatában kell lennie annak, hogy cselekményét különleges jogrend idején valósítja meg, hogy az általa állított tény valótlan, vagy a valós tényt jelentősen elferdítette, valamint annak is, hogy állításának közlése (objektíve) alkalmas arra, hogy a védekezés eredményességét akadályozza vagy megghiúsítsa. Az elkövető szándékának ki kell terjednie a fentiek szerinti tudatos közlés nagy nyilvánosság előtti elkövetésére.⁶²

A rémhírterjesztés új alapesete kapcsán arra is fel kell hívni a figyelmet, hogy a tényállításnak vagy a híresztelésnek alkalmasnak kell lennie arra, hogy a védekezés eredményességét akadályozza vagy megghiúsítsa, és ez a megfogalmazás jelentősen tompítja az elkövetés helyszínének kiterjesztését, tekintettel arra, hogy további törvényi feltételt támaszt a bűncselekmény elkövetéséhez, amely nélkül még

⁵⁹ PÓCZIK et al. 2021.

⁶⁰ KOLTAY 2020.

⁶¹ 15/2020. (VII. 8.) AB határozat.

⁶² 15/2020. (VII. 8.) AB határozat.

a világvjárvány kezelésével kapcsolatos valótlan tényállítás vagy valós tény elferdítése miatt sem lehet a büntetőjogi felelősséget megállapítani.⁶³

A büntetőjogi arányosság alkotmányos követelménye azt kívánja meg, hogy a védekezés eredményességének megzavarására sem alkalmas állítás ne legyen büntetendő. Annak meghatározása, hogy milyen elkövetési mód, vagyis milyen cselekmény alkalmas arra, hogy „a védekezés eredményességét akadályozza vagy megghiúsítsa”, a bírói gyakorlatra tartozik. A valamely következmény előidézésére való alkalmasság a cselekmény objektív hatóképességét, hatásirányát jelöli.⁶⁴

Az első bekezdés kiegészítése akár a korábban hiányzó „közveszéllyel összefüggésben” szavak indokolt pontosításának is felfogható, azonban a második bekezdés – „a védekezés eredményességének akadályozásával vagy megghiúsításával” – nyilvánvalóan növeli az „önkéntes jogértelmezés és jogalkalmazás” lehetőségét.⁶⁵ A rémhírterjesztés új alaptényállásával kapcsolatos szakmai vitát maga az Alkotmánybíróság teljes ülésén hozott határozata⁶⁶ zárta le, amely megállapította, hogy nem alaptörvény-ellenes a rémhírterjesztéssel kapcsolatos új büntetőjogi szabályozás, amelyet különleges jogrend idején kell alkalmazni, ugyanakkor az Alkotmánybíróság alkotmányos követelményként fogalmazta meg, hogy a rémhírterjesztés büntetvére vonatkozó rendelkezés csak az olyan tény közlését fenyegetheti büntetéssel, amelyről az elkövetőnek a cselekmény elkövetésekor tudnia kellett, hogy hamis, vagy amelyet maga ferdített el, és amely a különleges jogrend idején a védekezés akadályozására vagy megghiúsítására alkalmas.⁶⁷

A rémhírterjesztés elhatárolása a közveszéllyel fenyegetéstől

A rémhírterjesztés, valamint a közveszéllyel fenyegetés – tekintettel az azonos védett jogi tárgyra – a specialitás viszonyában áll egymással, azaz a rémhírterjesztéshez képest a közveszéllyel fenyegetés a speciális deliktum.⁶⁸ Tágabb értelemben vett specialitásról beszélhetünk, hiszen a speciálisként jelentkező közveszéllyel fenyegetés a generális rémhírterjesztést még látszólag sem meríti ki a konkrét elkövetéskor.⁶⁹

A közveszéllyel fenyegetés elkövetési magatartása a tudottan valótlan tény állítása (híresztelése, tudott valótlanlás keltése), a ténynek közveszély reális bekövetkezésének esélyére kell irányulnia, míg a rémhírterjesztés elkövetése során a tettes nem közveszéllyel járó esemény bekövetkezésével fenyeget, hanem éppen azt állítja valótlanul, hogy nincs közveszély, vagy a kialakult közveszéllyel összefüggésben

⁶³ PÓCZIK et al. 2021.

⁶⁴ Az Alkotmánybíróság 15/2020. (VII. 8.) AB határozata 2020.

⁶⁵ TÓTH 2020.

⁶⁶ Az Alkotmánybíróság 15/2020. (VII. 8.) AB határozata.

⁶⁷ PÓCZIK et al. 2021.

⁶⁸ SZABÓ 2021.

⁶⁹ AMBRUS 2012.

olyan valótlanságokat állít, hogy az vagy annak vele járó következménye(i) sokkalta súlyosabb(ak), illetve (akár) sokkalta enyhébb(ek), mint ahogyan azt a tiszta valóság mutatja. A közveszéllyel fenyegetés büntetvényének elkövetése fogalmilag képtelenség abban az esetben, amikor a tettes való tényt elferdítve állít vagy híresztel, ezek a tényállási elemek nem is részei a bűncselekménynek.⁷⁰ Annak valótlan állítása, miszerint a közveszéllyel járó esemény már bekövetkezett, a rémhírterjesztés tényállásába tartozhat legfeljebb.⁷¹

Annak ellenére, hogy mindkét bűncselekménynek azonos a védett jogi tárgya, a közveszéllyel fenyegetés esetén az elkövetési magatartásnak a köznyugalom megzavarására kell alkalmasnak lennie, míg rémhírterjesztés esetén elegendő az is, ha az elkövetési magatartás „csupán” az emberek nagyobb csoportjában történő nyugtalanság vagy zavar keltésére alkalmas. Utóbbi kisebb, szűkebb halmazt képez, mint maga a köz egésze, de azon is lehet elmélkedni, hogy a köznyugalom megzavarására való alkalmasság minőségileg fajsúlyosabb-e, mint a csupán egyfajta nyugtalanság vagy zavar keltésére való alkalmasság.⁷² Vitathatatlan azonban, hogy az emberek nagyobb csoportjában zavar vagy nyugtalanság keltésére való alkalmasság könnyebben értelmezhető, határozottabb és egyértelműbb kritérium, mint a köznyugalom megzavarására alkalmasság.⁷³ A közveszéllyel fenyegetés tényállásán nem hajtottak végre módosítást.⁷⁴

Összefoglalás

A 18/2000. (VI. 6.) AB határozat kimondja, hogy a törvényalkotó a rémhírterjesztés büntetendővé nyilvánításával szükségtelenül és aránytalanul korlátozta a véleménynyilvánítási és a sajtószabadság jogát, ugyanakkor lehetőség van a véleménynyilvánítási szabadság felfüggesztésére vagy korlátozására hadiállapot, szükségállapot vagy veszélyhelyzet idején.⁷⁵

A 2020. évi új koronavírus-járvány (Covid-19) rövid, közép- és hosszú távú társadalmi-gazdasági következményei, valamint ezek területi vonatkozásai egyelőre nehezen felmérhetőek, a járvánnyal együtt járó válság az élet szinte minden területén újszerű helyzeteket teremtett. A hatások összetettek és mélyrehatóak, a közvetlen és közvetett összefüggések alapján következtethetünk a társadalom és a gazdaság jövőbeli működésében bekövetkező változásokra.⁷⁶

A kutatók, virológusok egységes álláspontja az, hogy sajnos az elkövetkezendő időszakban, évtizedekben a járványok korát fogjuk élni, egyre gyakrabban lehet

⁷⁰ SZABÓ 2021.

⁷¹ GELLÉR 2013.

⁷² SZABÓ 2021.

⁷³ GELLÉR 2013.

⁷⁴ SZABÓ 2021.

⁷⁵ MEZŐLAKI 2019.

⁷⁶ KOÓS et al. 2020.

és kell számítani a mostani SARS-CoV-2-höz hasonló vírusok okozta járványokra, amelyek akár az egész emberiséget is fenyegethetik.⁷⁷

A társadalmi problémák, valamint válsághelyzetek megoldását az államok legtöbbször a jogi szabályozóeszközök segítségével kísérik meg, a helyzet alapos elemzése után. A büntetőjog végső eszközként akkor jön szóba, ha az adott társadalmi, politikai vagy egészségügyi krízis megoldása, illetőleg következményeinek enyhítése a többi jogág eszközeivel nem vagy nem hatékonyan valósulhat meg.⁷⁸

A koronavírus-járvány elleni védekezés egyik, a kormányzat által bevetett eszköze a Btk. módosítása, a jogalkotó több ponton nyúlt bele a Btk.-ba, például módosította, illetve egy minősített esettel kiegészítette a már létező rémhírterjesztés bűncselekményének tényállását.⁷⁹

Rendőrségi beszámolók alapján a rémhírterjesztés tényállásának gyanúja olyan esetekben merült fel, ahol például idős emberek szándékos megöléséről, nagy tömegű ellátatlan fertőzöttről, a járvány terjedéséről állítottak valótlanságokat.⁸⁰

Pandémiás időszakban számolni kell az addig kezelt társadalmi devianciák átalakulásával, átrendeződésével. A pandémiás időszak okozta megváltozott élethelyzetben a bűncselekmények természete és súlyozása jelentősen változhat,⁸¹ a kijárási és nyitvatartási korlátozásoknak köszönhetően egyes normasértések – például alkoholos befolyásoltság alatt elkövetett rendbontás – háttérbe szorulhatnak, azonban más típusú jogsértések előfordulási aránya megnövekedhet (például családon belüli erőszak, rémhírterjesztés, bolti lopás).⁸²

A kutatók és virológusok által felvázolt jövőképre tekintettel a bűnüldöző szervek részéről elengedhetetlen a rémhírterjesztés tényállási elemeinek átfogó ismerete, valamint ezen elemek értelmezése, magyarázata – különös tekintettel a közveszély színhelyének meghatározására. Minthogy a rémhírterjesztés megvalósulási száma jelentős mértékben összefügg mind a különleges jogrenddel, mind a járványhelyzettel, így a jövőben is számítani kell ezen bűncselekmény előfordulására.

Tekintettel arra, hogy a koronavírus-járvány Magyarországon 2020-ban ütötte fel a fejét – ezen időszakot megelőzően pedig elhanyagolható a rémhírterjesztés törvényi tényállásnak megvalósulási száma – a bírói gyakorlat a tárgyalt tényállással kapcsolatban – és különös tekintettel a módosításokra – most van kibontakozóban, aminek támpontja lehet valamennyi, a témában megszületett és születendő tanulmány.

⁷⁷ JAKAB 2021.

⁷⁸ GÁL 2020.

⁷⁹ BENCZE-FICSOR 2020.

⁸⁰ Országgyűlés Hivatala 2020.

⁸¹ BALLA-CHRISTIÁN-HAUTZINGER 2021.

⁸² WALTON-FALKNER 2020.

IRODALOMJEGYZÉK

- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény
- A veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről szóló 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelet
- A veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet
- A veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendelet
- A veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 478/2020. (XI. 3.) Korm. rendelettel kihirdetett veszélyhelyzet megszüntetéséről szóló 26/2021. (I. 29.) Kormány rendelet
- AMBRUS István (2012): *A bűncselekményi egység a magyar büntetőjogban*. PhD-disszertáció. Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskolája. Online: https://doktori.bibl.u-szeged.hu/id/eprint/1617/1/Ambrus_Istvan.BCSI.EGYSEG.ertekezes.pdf
- AMBRUS István (2020a): A COVID-19-járvány és a magyar büntető anyagi jog egyes kérdései. In GÁRDOS-OROSZ Fruzsina – LŐRINCZ Viktor Olivér (szerk.): *Jogi diagnózisok. A COVID-19-világjárvány hatásai a jogrendszerre*. Budapest: Társadalomtudomány Kutatóközpont Jogtudományi Intézet – L'Harmattan, 67–84. Online: http://real.mtak.hu/119305/1/AmbrusIstvan_COVID.MBJ.pdf
- AMBRUS István (2020b): A koronavírus-járvány és a büntetőjog. *MTA Law Working Papers*, (5), 1–23.
- AMBRUS István (2021): Szabálysértési tényállások és gyakorlatuk a koronavírus-járvány idején. In AMBRUS István (szerk.): *COVID-19 és büntetőjog: Az emberi egészség, a köznyugalom és más jogtárgyak védelme járvány idején*. Budapest: ELTE Eötvös, 11–31. Online: http://real.mtak.hu/135287/1/Ambrus-Istvan_Covid19-es-buntetojog-12-32.pdf
- Az Alkotmánybíróság 15/2020. (VII. 8.) AB határozata. Online: [http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/bd83430c4d2a942ac125855e005c4028/\\$FILE/15_2020%20AB%20hat%C3%A1rozat.pdf](http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/bd83430c4d2a942ac125855e005c4028/$FILE/15_2020%20AB%20hat%C3%A1rozat.pdf)
- BALLA József – CHRISTIÁN László – HAUTZINGER Zoltán (2021): Rendészet a járványügyi veszélyhelyzet idején. In KOLTAY András – TÖRÖK Bernát (szerk.): *Járvány sújtotta társadalom*. Budapest: Ludovika, 67–86.
- BELOVICS Ervin (2013): A köznyugalom elleni bűncselekmények. In BELOVICS Ervin – MOLNÁR Gábor Miklós – SINKU Pál (szerk.): *Büntetőjog II. Különös rész*. Budapest: HVG-ORAC, 532–554.
- BELOVICS Ervin (2021): A köznyugalom elleni bűncselekmények. In BELOVICS Ervin – MOLNÁR Gábor Miklós – SINKU Pál (szerk.): *Büntetőjog II. Különös Rész*. Nyolcadik, hatályosított kiadás. Budapest: HVG-ORAC, 599–620.
- BENCZE Mátyás – FICSOR Krisztina (2020): *A koronavírus kihívásai és a jogtudomány: a rémhírterjesztés tényállásának jogalkalmazási kérdései*. Online: <https://jog.tk.hu/blog/2020/04/a-remhirterjesztés-tenyallasanak-jogalkalmazasi-kerdesei>
- BENCZE Mátyás – GYŐRY Csaba (2021): Hírek szárnyán: a rémhírterjesztés bűncselekménye és a jogbiztonság. *Magyar Tudomány*, (5), 614–625. Online: <https://doi.org/10.1556/2065.182.2021.5.5>
- BH (1983).
- BH (1988).
- BUSCH Balázs – VASS Péter (2020): Különleges jogrendhez különleges büntetőeljárás. *Fontes Iuris*, (2), 34–45.
- CHRISTIÁN László (2022): A közigazgatási büntetőhatalom, a rendészet és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem a járványkezelés szolgálatában. In KOLTAY András – GELLÉR Balázs (szerk.): *Jó kormányzás és büntetőjog. Ünnepi tanulmányok Kis Norbert egyetemi tanár 50. születésnapjára*. Budapest: Ludovika, 55–66.
- CIELESZKY Péter – FINSZTER Géza (2021): Stílusváltzatok a világ rendészeti járványkezelésében. *Scientia et Securitas*, (3), 292–307. Online: <https://doi.org/10.1556/112.2021.00060>
- CSINK Lóránt (2017): Mikor legyen a jogrend különleges? *Iustum Aequum Salutare*, (4), 7–16. Online: https://ias.jak.ppke.hu/20174sz/01b_Csink_IAS_2017_4.pdf

- KUMA, Dharmendra – MALVIYA, Rishabha – SHARMA, Pramod Kumar (2020): Corona vírus: A review of COVID-19. *EJMO*, (1), 8–25. Online: <https://doi.org/10.14744/ejmo.2020.51418>
- DOMOKOS Andrea (2020): Egyes, a járványhoz kapcsolódó büntetőjogi szabályok különleges jogrend idején. *Glossa Iuridica*, (Különszám. Jog és vírus), 73–83. Online: https://ajk.kre.hu/images/doc6/PR/Glossa_Iuridica_Kulonszam.pdf
- GÁL István László (2020): A spanyolnátha, a koronavírus és a büntetőjog. *Büntetőjogi Szemle*, (1), 57–64. Online: https://ujbtk.hu/wp-content/uploads/lapszam/BSz_202001_57-64o_GallIstvanLaszlo.pdf
- GELLÉR Balázs József (2013): A köznyugalom elleni bűncselekmények. In POLT Péter (főszerk.): *Új Btk. Kommentár VI. Különös rész*. Budapest: Nemzeti Közszerkesztési és Tankönyv, 75–120.
- JAKAB Ferenc (2021): Járvány, vírus, Virologiai Nemzeti Laboratórium. *Scientia et Securitas*, (1), 62–67. Online: <https://doi.org/10.1556/112.2021.00013>
- KARÁCSONY András – NAGYPÁL Szabolcs (2021): Jogállam és rendkívüli helyzet. In KOLTAY András – TÖRÖK Bernát (szerk.): *Járvány sújtotta társadalom*. Budapest: Ludovika, 39–47.
- KOLTAY András (2020): A rémhírterjesztés büntetethezességének alkotmányosságáról. In *Medias Res*, 8(2), 322–338. Online: http://real.mtak.hu/118397/1/Koltay-Remhirterjesztes_IMR.pdf
- KOÓS Bálint et al. (2020): Az új koronavírus-járvány társadalmi-gazdasági hatásai és ezek területi következményei. Online: www.regscience.hu:8080/jspui/bitstream/11155/2319/1/koos-kovid-2020.pdf
- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- MEZŐLAKI Erik (2019): A köznyugalom elleni bűncselekmények. In KARSAI Krisztina (szerk.): *Nagykommentár a Büntető Törvénykönyvhöz*. Budapest: Wolters Kluwer Hungary Kft., 765–766.
- MONORI Zsuzsanna Éva (2021): A szólásszabadság korlátozása a büntetőjog eszközeivel I. – Az állírt mint bűncselekmény. Online: https://nmhh.hu/cikk/217526/A_szolasszabadsag_korlatozasa_a_buntetojog_eszkozeivel_I_Az_allirt_mint_buncselekmeny
- NAGY László Tibor (2008): A köznyugalom elleni bűncselekmények vizsgálata. Online: https://en.okri.hu/images/stories/kutatok/nagylaszlo/nl_koznyugalomellbcs_2008.pdf
- NF. 1086/2020/66. szám. Online: [http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/bd83430c4d2a942ac125855e005c4028/\\$FILE/IV_699_16_2020_%C3%A111%C3%A11fogl%C3%9C_anonim.pdf](http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/bd83430c4d2a942ac125855e005c4028/$FILE/IV_699_16_2020_%C3%A111%C3%A11fogl%C3%9C_anonim.pdf)
- Operatív Törzs (2021a): Rémhírterjesztéssel gyanúsítanak egy, a vakcináról valótlanságot posztoló férfit. Online: <https://koronavirus.gov.hu/cikkek/operativ-torzsz-remhirterjesztessel-gyanusitanak-egy-vakcinakrol-valotlansagot-posztolo-ferfit>
- Operatív Törzs (2021b): Védemlést javasol a rendőrség egy vírusszkeptikussal szemben. Online: <https://koronavirus.gov.hu/cikkek/operativ-torzsz-vademelest-javasol-rendorseg-egy-viruszszkeptikussal-szemben>
- Országgyűlés Hivatala (2020): A koronavírus járvánnyal kapcsolatos jogsértések. Online: www.parlament.hu/documents/10181/4464848/Infojegyzet_2020_36_COVID_19_jogsertések.pdf/2eaa554e-ed9e-1bfd-3b4d-7c8ec8737205?t=1589189206805
- PÓCZIK Szilveszter et al. (2021): A COVID-19 pandémia egyes kriminológiai aspektusai. *Belügyi Szemle*, 69(3), 375–396. Online: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.3.2>
- SALLAI János (2020): Az orvos- vagy egészségügyi rendészet története az ókortól a XIX. század végéig. *Belügyi Szemle*, 68(5), 91–100. Online: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2020.5.6>
- SÁNTHA Ferenc (2020): A köznyugalom elleni bűncselekmények. In GÖRGÉNYI Ilona et al. (szerk.): *A magyar büntetőjog. Különös rész*. Második, átdolgozott kiadás. Budapest: Wolters Kluwer Hungary Kft., 578–601.
- STUMPF István (2021): Kormányzati cselekvés és alkotmányos korlátok a járványban. In KOLTAY András – TÖRÖK Bernát (szerk.): *Járvány sújtotta társadalom*. Budapest: Ludovika, 49–65.
- SZABÓ Zsolt (2021): A rémhírterjesztés és a közveszéllyel fenyegetés a COVID-19-járvány tükrében, különös tekintettel a két bűncselekmény elhatárolására. In AMBRUS István (szerk.): *COVID-19 és büntetőjog. Az emberi egészség, a köznyugalom és más jogtárgyak védelme járvány idején*. Budapest: ELTE Eötvös, 141–164. Online: https://jog.tk.hu/uploads/files/Ambrus-Istvan_Covid19-es-buntetojog.pdf

- TÓTH Mihály (2020): Közveszély és rémhír. *Élet és Irodalom*, 2020. április 17. Online: <https://www.es.hu/cikk/2020-04-17/toth-mihaly/kozveszely-es-remhir.html>
- UNGVÁRI Álmos – SABJANICS István (2021): Pandémia és különleges jogrend Magyarországon. *Scientia et Securitas*, 2(3), 284–291. Online: <https://doi.org/10.1556/112.2021.00058>
- WALTON, Richard – FALKNER, Sophia (2020): Policing a Pandemic. *Policy Exchange*, 2020. március 22. Online: <https://policyexchange.org.uk/publication/policing-a-pandemic/>

ABSTRACT

The Facts of Scaremongering in the Light of the Pandemic

Dóra RIPSZÁM

During a pandemic period, the transformation and reorganization of the previously managed social deviance must be expected.⁸³ Due to the epidemic situation, the nature and gravity of the crimes may change.

A lot of news related to the coronavirus has spread and continues to spread to this day, in most of the cases it is difficult to decide, when these news are published, how much truth they contain, whether it is real or fake news (hoax). The uncertainty caused by fake news can upset people in an extraordinary way, which can also indirectly hinder protection against the epidemic.⁸⁴

Keywords: *scaremongering, pandemic, coronavirus, place of public danger*

⁸³ BALLA-CHRISTIÁN-HAUTZINGER 2021.

⁸⁴ AMBRUS 2020a.